



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Jörel Holmberg
0501-60 53 95

2007-09-14

Dnr 511-84344-2002

Sida
1(14)

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Skogastorp i Falköpings kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Skogastorp
RegDOS ID	2005591
Län	Västra Götalands län
Kommun:	Falköping
Lägesbeskrivning:	Naturreseptatet ligger på Plantabergets nord- västra sluttning ca 4 km S Stenstorp och 1 km NNO Högstena kyrka.
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Ungefärlig mittpunkt	425690 – 6456000
Areal:	115 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Naturgeografisk region:	Falbygden
Natura 2000- beteckningar:	SE0540109 Öja hed SE0540123 Skogastorpskärret SE0540156 Skogastorps gård SE0540189 Hedegården
Objektskategori:	O; Odlingslandskap med ängar och hagar
IUCN-kategori:	IV Habitat /Artskyddsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Skogastorp.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Skogastorpskärr enligt 7 § NVL den 24 februari 1978 och den 16 juni 1981, dnr 11.1212-2434-77 och 11.131-155-81.
- Öja hed enligt 7 § NVL den 19 oktober 1984, dnr 11.1212-870-84 och 11.131-237-83.

Länsstyrelsen beslutar att dessa områdesskydd upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Vidare följande områdesskydd:

- Biotopskydd på fastigheten Kyrketorps-Öja 14:17 enligt 21 § NVL den 12 september 1994, dnr 231-8356-94.
- Skydd för landskapsbilden enligt 19 § NVL den 31 mars 1969, dnr 16-19-006.

Länsstyrelsen beslutar att dessa/detta områdesskydd upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och vidareutveckla extremrikkärr med dess kalktuffryggar och kalkfuktängar med en artrik flora med framför allt hotade kalk- och hävdgynnade växter samt en riklig förekomst av orkidéer.
- Bevara och utveckla betespräglade alvarområde med deras variation av karaktäristiska hållmarksytor, enbuskmarker, våtar och jordblottor för att gynna dessa och de goda förutsättningarna för alvarmarkernas typiska flora och fauna.
- Bevara och utveckla lövdominerade sluttningsskogar och deras rika populationer av krävande lundväxter, marksvampar och vedsvampar.
- Bevara och restaurera ett varierat och småbrutet landskap med hävdade naturliga gräsmarker, artrika busksnår, lundskogar, grova träd, blottad mineraljord, död ved och småvatten som förekommer i nära anslutning till varandra.

- Bevara de kulturspår som förekommer och framhäva dem där detta inte står i konflikt med målet att bevara den biologiska mångfalden.
- Underlätta allmänhetens tillträde till och utnyttjande av ett område som är värdefullt för rörligt friluftsliv, naturstudier och forskning.
- Informera besökare om de natur- och kulturvärden som finns.
- Bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynn- samt tillstånd:
 - Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen, 6210
 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen, 6270
 - Kalkhällmarker, 6280
 - Fuktängar med blåtåtel eller starr, 6410
 - Slätterängar i låglandet, 6510
 - Källor med kalktuffbildning, 7220
 - Rikkärr, 7230
 - Boreonemoral ädellövskog, 9020
 - Lövsumpskog, 9080
 - Ädellövskog i branter, 9180

Syftet skall tryggas genom att:

- Extremrikkärren med omgivande naturbetesmarker hävdas samt genom att igenvuxna före detta rikkärr restaureras och slätter- eller beteshävd i dessa återupptas.
- Betade öppna alvarmarker och naturbetesmarker hävdas och att igenvuxna alvarmarker och naturbetesmarker restaureras så att de återfår en öppnare karaktär. Betesmarkerna skall betas i en sådan omfattning att deras hävdberoende naturvärden bevaras och ingen successiv ansamling av förna eller utbredning av ohävdsarter sker.
- Lövnaturskogen i bergsslutningen och anslutande lövdominerad kulturskog lämnas till fri utveckling så när som på viss röjning av ung gran. Delar av lövskogen kan göras tillgängliga för betesdjur.
- Tillgängligheten till reservatet ökar genom att stigar iordningställs liksom rastplatser och en parkering som även lämpar sig för bussar.
- Ändamålsenlig information om naturreservatet finns tillgänglig.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Avverka, plantera, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
2. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. Anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. Borra, spränga, schakta eller gräva.

5. Markavvattna, skyddsdikey, lägga igen eller kulvertera dike, dämman eller utföra någon annan åtgärd som påverkar området hydrologiska förhållanden.
6. Anlägga eller förändra väg, ridväg, stig eller parkeringsplats.
7. Uppföra byggnad, mast, torn, antenn eller liknande anläggning.
8. Dra fram ny mark- eller luftledning.
9. Anbringa tavla, skylt, inskrift eller affisch.
10. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra naturliga eller kemiska växtnäringsämnen.
11. Kalka.

Det är vidare förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

12. Rensa diken.
13. Stödutfodra betesdjur med annat än mineralfoder.
14. Hålla betesdjur i de områden som är avsatta som ängsmark i skötselplanen.
15. Uppföra älgorn, gömsle eller liknande konstruktion för jakt eller annat friluftsliv.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga vatten- och luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Anläggning och underhåll av parkeringsplatser, rastplatser, vandringsleder och toaletter samt uppsättning av informationstavlor.
3. Gallring, röjning, slåtter och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Uppsättning och underhåll av stängsel för betesdjur med grindar och färis-tar.
5. Eldning i samband med röjning.
6. Anordning av dricksvattenförsörjning för betesdjur.
7. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
8. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.
9. Uppföljning av bevarandemål enligt fastställd skötselplan.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än på bilväg.
2. Rida i kärr och våtmarker. Ridning får inte ske på sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas.
3. Elda annat än på anvisad plats.
4. Skada döda, liggande eller stående träd eller vindfällan.
5. Fälla träd och buskar, bryta kvistar eller ris eller på annat sätt skada vegetationen.
6. Plocka eller gräva upp ris, gräs, örter, mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvampar.
7. Fånga eller samla in ryggradslösa djur.
8. Inplantera växt- eller djurarter.
9. Anordna idrottstävlingar eller andra arrangemang för fler än 100 personer.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

10. Anordna organiserad ridning annat än på väg.

Föreskrift 1 gäller ej fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel/förvaltning av fastigheten eller i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgragare eller motsvarande. Föreskrift 1 gäller inte heller fastigheten Högstena 5:14 för åtkomst av skiften på Plantaberget, då befintlig traktörväg får nyttjas.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet Skogastorp består av de tidigare reservaten Skogastorpskärrret och Öja hed, ett tidigare biotopskydd på Kyrketorps-Öja samt mellanliggande marker och Plantabergets skogklädda nordvästbranter och sluttningar som omfattas av landskapsbildsskydd. En utförligare beskrivning av reservatet finns i bifogad skötselplan.

Naturvärden

Naturreservatet Skogastorp är beläget på Plantabergets nordvästbrant samt i sluttningen på kalkstensplatån strax nedanför branten. Höjdskillnaderna är kraftiga, nästan 100 meter på en sträcka av drygt en kilometer fågelvägen. Både platåbergets lerskiffer och kalksten går i dagen på flera ställen och dessa sedimentära bergarter ger upphov till rika jordar med en örtrik vegetation. Strax ovanför Skogastorp finns en klassisk lokal för den siluriska lerskifferns ledfossil. I nedre delen av lerskifferbranten finns flera källsprång med ett kalkrikt vatten som på vissa håll ger upphov till s k kalktuffbildningar. Området är mycket artrikt och hyser åtminstone ett 40-tal kända, rödlistade arter. En viktig förklaring till detta är, förutom den rika jordmånen, den stora variationen av naturtyper och småskaligheten med korta avstånd mellan de

olika miljöerna. Detta gynnar många arter som är beroende av flera olika naturtyper inom rimliga avstånd från varandra.

Området är en mosaik av skogar, dungar, brynmiljöer, buskage, högörtängar, välhävdade, örtrika gräsmarker, jordblottor, våtar, kärr och små vattendrag. Här finns Skogastorpskärr, ett extremrikkärr som under lång tid varit välkänt för framförallt sina orkidéer med bl a luktsporre men även sin i övrigt rika moss- och kärlväxtflora. Även alvarmarkerna vid Högstena alvar och Öja hed är välkända och representerar en naturtyp som i internationellt perspektiv är mycket ovanlig och som i vår del av världen endast förekommer på de stora öarna i Östersjön, på mindre delar av Estlands fastland samt på några av platåbergens kalkstenslager i Västergötland. Lövskogarna i Plantabergets sluttningar har också höga naturvärden med orkidéer, många lundväxter och en rik moss- och svampflora med flera rödlistade arter. I stora delar är trädskiktet ganska gammalt och på många ställen finns gott om död ved och döende träd. Mellan skogarna och de öppna gräsmarkerna finns flera områden med rika, betespåverkade bryn som är en viktig näringskälla för många insekter och som ger dem ett gynnsamt mikroklimat.

Kulturhistoriska värden

Odlingslandskapet på Plantabergets väst- och norrsluttningar ingår i östfalbygden, en trakt som har präglats av människans brukande sedan mycket lång tid. Nära Högstena by förekommer ett flertal megalitgravar som visar att området var väl befolkat redan under stenåldern. En del av ängsmarkerna bär spår efter åkerbruk, s k "fossila" åkrar, som alltså övergavs för mycket länge sedan. Vid Stoms läktare passerar den gamla fägata som ledde från Högstena mot utmarksbetena på Plantaberget genom reservatet. Högstena by med omland är av riksintresse för kulturmiljövården. Landskapet med de välbevarade sambanden mellan bykärna, fägata, äldre utmarksbeten och forntida gravområden är av mycket högt intresse och det är av stor betydelse att det kulturpräglade landskapet kring Högstena behåller sin öppna och relativt oexploaterade prägel, samt att de äldre betes- och ängsmarkerna förblir öppna och hävdade.

Friluftsliv

Skogastorpskärr har länge varit ett omtyckt utflyktsmål både bland botaniker och en naturintresserad allmänhet. Kärr är slitagekänsligt och därför har man försökt kanalisera besökarna genom att anlägga ett spång- och stigsystem. När reservatet nu utökas kan fler besökare förväntas och detta ställer krav på ordentliga informationsskyltar, parkerings- och rastplatser, sanitära anordningar, stigsystem mm. Mer storskaliga friluftaktiviteter bör dock inte förekomma i reservatet.

Markanvändning

Historiskt sett har större delen av lövskogarna tidigare varit fodermarker. De frodigare och blöta markerna har varit mer eller mindre lövklädda ängsmarker medan de magrare markerna har varit betesmarker. En del marker har under vissa perioder varit uppodlade och det finns fortfarande spår av en fossil åker nordost om Skogastorps gård och av terrasskanter nere vid offerkällan Sankte

Pers källa i bergsslutningen i söder. Det finns också flera mindre stenbrott inom reservatet, ett antal stenmurar och två stensättningar.

Bebyggelse och anläggningar

Flera gårdar ligger i direkt anslutning till området. Gården Skogastorp 1:2 är omgiven av reservatet. Inom området finns redan idag flera mindre p-platser, dels vid entrén till Skogastorpskärrret, dels utmed vägen norr om Högstena. Dessa föreslås kompletteras med en större parkering där det är möjligt att stan-
na och vända med buss.

Planeringsbakgrund

Riksintressen

Reservatet Skogastorp ligger inom ett område av riksintresse för naturvården (NR 014108, Plantaberget, Varvsberget, Gerumsberget och Gisseberget) och för kulturmiljövården (KR 100 Kambrosilurområdet och 47 Karleby-Åsle-Högstena-Mularp-Falekvarna). Större delen av reservatet har högsta naturvärde i f.d Skaraborgs läns naturvårdsprogram. Stora delar av området har högsta naturvärde i såväl våtmarksinventeringen som i ängs- och hagmarksinventeringen och området hyser åtminstone ett 40-tal rödlistade arter. I det nationella bevarandeprogrammet för odlingslandskapet har reservatet högsta natur- och kulturmiljövärde.

Kommunal översiktsplan

I Falköpings översiktsplan betecknas hela området som en värdefull kulturmiljö och stora delar av området som ekologiskt känsligt vilket betyder att åtgärder som påverkar de biologiska värdena ska undvikas.

Internationell betydelse

Följande Natura 2000 områden ligger inom reservatsområdet:
Öja Hed SE0540109, Skogastorpskärrret SE0540123, Skogastorps gård SE0540156 och Hedegården SE0540189.

Befintliga områdesskydd

Länsstyrelsen beslutade den 6 maj 1958 att Skogastorpskärrret skulle fridlysas som naturminne. I övergångsbestämmelserna till 1964 års naturvårdslag står att naturminnet ska anses vara förklarat som naturreservat enligt §7 naturvårdslagen. Den 24 februari 1978 togs ett beslut om ändring av föreskrifterna och det tidigare beslutet från 1958 upphävdes. Den 16 juni 1981 gjordes en mindre ändring av föreskrifterna och en skötselplan för reservatet fastställdes. Öja hed fridlystes som naturminne den 20 juli 1956. Beslutet omfattar även Högstena alvar Även detta område förklarades som naturreservat enligt övergångsbestämmelserna 1964 och beslutet från 1956 upphävdes i och med ett beslut om ändringar och fastställelse av skötselplan den 19 oktober 1984. Länsstyrelsen beslutade den 31 mars 1969 om skydd för landskapsbilden, enligt §19 NVL, för delar av Falbygden bl a Plantabergets sluttningar. En del av Kyrketorps-Öja 14:17 omfattas av biotopskydd beslutat av länsstyrelsen 1994-09-12.

Ärendets handläggning

I flera olika inventeringar har reservatens och de omgivande områdenas naturvärden belysts. Genom ny kunskap och senare inventeringar har man förstått den stora betydelsen av mångformiga områden med korta avstånd mellan olika miljöer för att säkra framför allt många ryggradslösa djurs överlevnad.

Falköpings kommun köpte gården Skogastorp 1998 med ekonomiskt bidrag av Falbygdens naturskyddsförening, Skaraborgs naturskyddsförening och Svenska Naturskyddsföreningen. Gården överläts följande år till Naturvårdsverket. Avsikten med köpet var att kunna bevara de viktigaste miljöerna i området genom att knyta ihop dem till ett stort naturreservat. Efter att 1999 ha tagit fram ett förslag till naturreservat har Länsstyrelsen träffat samtliga berörda markägare och diskuterat gränsdragningar och syftet med naturreservatet. Merparten av de berörda markerna har successivt värderats och förhandlingar pågår men går långsamt. Enligt Svefa, som har länsstyrelsens uppdrag att förhandla, vill merparten av fastighetsägarna avvakta länsstyrelsens beslut innan de är beredda att förhandla.

Berörda mark- och sakägare har förelagts, enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m, att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Falköpings kommun, Skogs-
vårdsstyrelsen, Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökningar.

Naturskyddsföreningen Skaraborg, Falbygdens naturskyddsföreningen, Svenska Turistföreningen, Friluftsfrämjandet, Dala-Borgunda-Högstena Hembygdsförening, Västergötlands ornitologiska förening och Västgötabergens svampklubb har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Synpunkter har inkommit från följande:

Sveriges geologiska undersökning, SGU, anser att den geologiska informationen bör kompletteras samt att informationsskyltarna också ska ha geologisk information. I övrigt tillstyrker de förslaget.

Länsstyrelsens kommentar: Geologin i området har mycket stor betydelse för landskapets nuvarande innehåll och kommer att beskrivas i den information som tas fram. Texten i skötselplanen har kompletterats.

Falköpings kommun ser mycket positivt på bildandet och tillstyrker förslaget. Kommunen saknar dock förutsättningar för att ansvara för toaletter i området.
Länsstyrelsens kommentar: Skötselplanen har justerats så att det finns utrymme för att placera ut toaletter om besöksantalet blir så högt att behov av toaletter uppstår.

Falbygdens naturskyddsförening och Skaraborgs naturskyddsförening lovordar förslaget men föreslår också viss utökning av reservatet. Utökningen avser dels marker i anslutning till Hedegården, dels en mindre åker som Naturvårdsverket äger idag. De föreslår också en sammanslagning av skötselområdena 17,

18, 19 och 35 för att få en bättre skötsel och ett mer lättillgängligt område. Föreningen påpekar också några mindre skrivfel som bör rättas till.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har gjort justeringar i texten för att rätta till de fel som smugit sig in. Länsstyrelsen anser att det i dagsläget inte är aktuellt att göra fler utökningar av naturreservatet. Länsstyrelsen kommer att följa upp utvecklingen av naturvärdena i området och kan i framtiden komma att göra ytterligare utvidgningar. För skötselområde 18 är slätter en alternativ skötselmetod, vilket innebär att det i framtiden är möjligt att slå samman skötselområden om det anses lämpligt.

Högstena kyrkoråd önskar ett närmare samråd om iordningställande av parkering, rastplats, toalett mm i kyrkans närhet. De är mycket positiva till att området även i fortsättningen blir tillgängligt genom stigar och påpekar att stängselgenomgångar är viktiga. De påpekar också att traktens höga kulturvärden måste beaktas och att samarbete måste ske med kulturvårdande myndigheter.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsens kulturmiljöenhet deltar i beslutet om reservatsbildning vilket ska borge för att dessa intressen beaktas. Länsstyrelsen har haft kontakt med kyrkorådet och kommit överens om att ytterligare kontakt tas då det blir aktuellt att iordningsställa parkering och skylta till och i området.

Västgötabergens svampklubb välkomnar förslaget och de utvidgningar som föreslås. I skötselområde nr 44 vill de komplettera artlistan med 12 hotade svamparter och påpekar att det är angeläget att detta område får ingå i naturreservatet.

Länsstyrelsens kommentar: Då berörda markägare har tagit mycket illa vid sig av förslaget har länsstyrelsen diskuterat alternativ till reservatsbildning för att ändå kunna behålla naturvärdena i det aktuella området. Länsstyrelsen har beslutat att avvakta med naturreservat i detta område. Se vidare under Dala 25:4 och 25:5.

Ägarna till:

Borgatorp 1:3, 1:4 och 1:5 vill ha möjlighet att kunna påverka var gränserna ska gå och förbehåller sig rätten till de stora granar som står i området. De förutsätter att den körning som hör till brukandet av marken förblir tillåten.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har tillsammans / i samråd med berörda markägare markerat gränserna för naturreservatet i fält. Ägarna till Borgatorp 1:4 har beslutat sig för att sälja berörd del av fastigheten till Naturvårdsverket och förhandlingar pågår. Fastigheten Borgatorp 1:3 berörs inte av det planerade reservatet. Skötselplanen är justerad avseende granarna i slutningen. I den mån arbeten ska göras erbjuds markägaren att utföra dessa mot ersättning / omhändertagande av virket.

Dala 25:4 och 25:5 motsätter sig ett naturreservat på sin gård och kräver skriftligt besked från länsstyrelsen om detta senast 060323. De anser inte att marken är unik eftersom det redan finns liknande mark inom reservatet och att de växter som finns här även finns på andra platser inom området. De menar att ett reservat skulle påverka deras livskvalitet negativt och att detta inte rimmar med Miljöbalken där människor ska skyddas mot skador och olägenheter. De menar

att en utritad stig går 7 m från boningshuset. De vill ha möjlighet att nyttja sin mark utan några restriktioner och anser att den ekonomiska skada som skulle tillfogas dem inte står i rimlig proportion mot den naturvårdsnytta reservatet avser att skapa.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har velat få synpunkter på gränsdragningen från markägaren men inte fått några konkreta synpunkter. Den väg som är markerad på kartan är den gamla vägen mot Stutagården och som markägaren själv använder. Avsikten är inte att denna ska markeras som vandringssled. Inom den berörda delen påpekar Västgötabergens svampklubb att de hittat 12 hotade svamparter som inte finns med i länsstyrelsens beskrivning. De påpekar särskilt att detta område har så höga värden att det absolut måste ingå i naturreservatet.

Länsstyrelsen har diskuterat med markägarna hur området bör skötas för att bibehålla naturvärdena. Bl a måste stentippning upphöra och betesmarken röjas från igenväxningsvegetation. Då berörda markägare har tagit mycket illa vid sig av förslaget till naturreservat har länsstyrelsen beslutat att avvakta med naturreservat i detta område. Länsstyrelsen kan dock komma att ompröva beslutet om naturvärdena riskerar att gå förlorade i området.

Högstena 3:8 motsätter sig att marken ska ingå i naturreservatet. Markägaren anser att nuvarande skötsel inte strider mot syftet i förslaget. Han vill kunna fortsätta att ta ved och anser att en röjning skulle öka risken för älgskador i skogen längre österut eftersom älgarna då inte skulle trivas i de öppna markerna.

Länsstyrelsens kommentar: De aktuella skiftena ligger i utkanten av det planerade reservatet. Länsstyrelsen anser därför att man kan avvakta med naturreservat i detta område.

Högstena 5:14 påpekar att den ungskog som finns utanför stenmuren nedanför sluttningen inte ska ingå i reservatet. Markägaren påpekar också att den väg som går i sluttningen inom skötselområde 6 och 7 ska kunna användas som traktorgväg och ridväg. Markägaren har senare föreslagit länsstyrelsen att ytterligare mark ska ingå i naturreservatet och att parterna skulle kunna byta mark.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har tillsammans med markägaren markerat gränsen för naturreservatet så att ungskogen hamnar utanför naturreservatet. Beslutet är justerat så att det framgår att fastighetsägaren får använda befintlig traktorgväg. Traktorgvägen är markerad på kartbilaga 3a. Länsstyrelsen har justerat förslaget och beställt värdering av den åker- och betesmark som markägaren har föreslagit ska ingå i reservatet. Förhandling kommer att ske under hösten 2007.

Högstena 13:8 motsätter sig förslaget i alla dess delar. Han vill kunna fortsätta att ta ved för husbehov och anser att bäcken bör rensas ca vart 5:e år.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen anser att det, med hänsyn till de mycket höga värdena som området har, är ytterst angeläget att de aktuella skiftena inte tillåts växa igen utan är välhävdade och utan igenväxningsvegetation. Länsstyrelsen anser därför att området ska ingå i naturreservatet. A-föreskrifterna är justerade så att det är möjligt för markägaren att söka tillstånd för rensning av diken.

Valltorp 3:12 anser att förslaget är uteslutet och att länsstyrelsen bör bjuda in alla berörda markägare till ett möte.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har haft en direkt kontakt med samtliga berörda markägare. Naturvårdsverket har redan köpt stora delar av området. För övriga delar finns värderingar och förhandlingar pågående i flertalet fall. Många fastighetsägare är avvaktande i förhandlingarna i väntan på länsstyrelsens beslut. Länsstyrelsen bedömer att ett markägaremöte skulle senarelägga ett beslut ytterligare och anser därför inte att fler markägaremöten bör genomföras.

Valltorp 3:13 kan inte godkänna skötselplanen på sina marker utan vill kunna sköta sina marker själv.

Länsstyrelsens kommentar: Markägaren har tidigare varit positiv till reservatsbildningen och förhandlat om ersättning. Med hänsyn till de höga värden som finns på den aktuella fastigheten anser länsstyrelsen att området ska ingå i naturreservatet.

Övriga markägare har avstått från att yttra sig.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Skogastorp är unikt i både ett regionalt och nationellt perspektiv med sin mosaik av rikkärr, alvarmarker, ädellövskogar, sumpskogar och naturbetesmarker. Området ligger i Falbygden och är helt och hållet präglad av den kalkberggrund och de kalkrika jordar som finns här. Floran är artrik och kalkgynnad och flera sällsynta naturtyper/vegetationstyper finns inom området liksom många rödlistade arter. Kalktuffbildningarna i Skogastorpskärret tillhör länets bäst utvecklade. Området ligger dessutom i ett gammalt kultur- och odlingslandskap med välbevarade bykärnor och rikligt med fornlämningar, varav flera fornåkrar.

En grundläggande förutsättning för att bevara naturvärden i området är skötseln av odlingslandskapet. I flera fall krävs restaurering av igenväxande marker. Restaurering måste följas av bete/slätter och, vid behov, kompletterande röjningar. Det är av yttersta vikt att hävden och skötseln prioriteras inom området och att markerna inte tillåts växa igen. För att bevara och utveckla de skogliga värdena är det angeläget att undvika traditionellt skogsbruk i skogarna på Plantabergets sluttning.

Området är redan idag ett viktigt utflyktsmål för allmänheten. Värden för friluftslivet kommer att stärkas ytterligare genom de åtgärder som föreslås.

I området finns fyra delområden som är föreslagna ingå i det europeiska nätverket Natura 2000. Större delen av området är också utpekad som högsta natur- och kulturvärde i det nationella bevarandeprogrammet för odlingslandskapet.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Myllrande våtmarker delmål 11.2, Levande skogar delmål 12.1 och Ett rikt odlingslandskap delmål 13.1.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. MB och med översiktsplanen för Falköpings kommun.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § MB medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat.

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. GROT, som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren.

Insektsangrepp m.m.

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsföordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Falköpings tidning, Skaraborgs Allehanda, Göteborgsposten och Skaraborgsbygden.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Landskapsarkitekt Jörel Holmberg har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, länsantikvarie Lars Jacobzon, länsarkitekt Mehdi Vaziri och länsjurist Conny Claesson.

Göran Bengtsson

Jörel Holmberg